

**ZBIÓR ZASAD
ETYKI I TRADYCJI ŁOWIECKICH**

ZBIÓR ZASAD ETYKI I TRADYCJI ŁOWIECKICH

Pierwszym zaszczytnym przywilejem i powinnością myśliwego jest osobisty udział w ochronie zwierzyny i zagospodarowaniu łowisk, rzetelne przestrzeganie norm prawa i etyki łowieckiej oraz pełne podporządkowanie się wymogom dyscypliny organizacyjnej.

Łowiectwo jest szczególną dziedziną życia społecznego, która łączy harmonijnie ochronę przyrody ojczyściej z polowaniem, posiada walory kulturotwórcze, wychowawcze, rekreacyjne oraz gospodarcze. Zadania z zakresu łowiectwa realizują myśliwi zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim, zgodnie z obowiązującym prawem, z poszanowaniem tradycji i etyki łowieckiej.

W historii Polski łowiectwo zajmuje znaczące miejsce, wnosząc wymierny wkład do materialnej i duchowej kultury narodu, co znalazło odzwierciedlenie w sztuce, w tym w literaturze, malarstwie i muzyce, formując trwałe wartości etyczne oraz zwyczaje łowieckie. Współcześni myśliwi wartości te kultywują i wzbogacają.

ZASADY ETYKI ŁOWIECKIEJ

1. Myśliwi zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim realizują w sposób świadomy i dobrowolny jego zadania statutowe oraz przyjmują na siebie obowiązki etyczne.
2. Myśliwy postępuje zgodnie z obowiązującym prawem łowieckim, a także przestrzega przepisów statutowych i regulaminowych.
3. Myśliwy świadomy jest bogatego dorobku polskiego łowiectwa i godnie reprezentuje go w społeczeństwie oraz wśród myśliwych z innych krajów.
4. Myśliwy dba o pozytywny wizerunek łowiectwa, a swoim postępowaniem przyczynia się do kształtowania dobrej opinii o Polskim Związku Łowieckim i jego członkach. W kontaktach ze społeczeństwem popularyzuje wiedzę o łowiectwie, stara się dla niego pozyskać sprzymierzeńców, zwłaszcza wśród młodzieży i ludności zamieszkałej w obrębie łowisk. Myśliwy wrażliwy jest na problemy społeczności lokalnych i w miarę możliwości stara się pomóc w ich rozwiązywaniu.
5. Myśliwy dba o dobro ojczyściej przyrody i jej zachowanie dla przyszłych pokoleń.
6. Myśliwy podczas polowania oraz prac hodowlano-gospodarczych kieruje się zasadą harmonijnego godzenia gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej. W trosce o ochronę zwierzyny i środowiska współdziała z właścicielami, dzierżawcami gruntów i ich przedstawicielstwami oraz leśnikami. Okazuje szacunek dla ich pracy oraz unika wyrządzania szkód na polach i w lasach, pomaga w zapobieganiu szkodom wyrządzanym przez zwierzęta łowne w polach i uprawach, chroni własność publiczną, a swoim zachowaniem stwarza atmosferę wzajemnej życzliwości.

7. Myśliwy wykonując polowanie i inne czynności związane z gospodarką łowiecką wykazuje dbałość o środowisko przyrodnicze i równowagę ekologiczną. W przypadku zauważonych nieprawidłowości nie pozostaje wobec nich obojętny.
8. Myśliwy szanuje prawo do życia zwierząt, postępuje w stosunku do nich etycznie, chroni przed zagrożeniami, poluje na gatunki łowne w terminach i liczbie określonych planem hodowlano-łowieckim, dba o ciągłość zachowania zwierzostanów, przeciwdziała szkodnictwu oraz kłusownictwu.
9. Myśliwy wykonując polowanie przestrzega zasad selekcji zwierzyny.
10. Myśliwy nie szuka w łowiectwie korzyści materialnych, myślistwo bowiem nie może być środkiem do ich osiągnięcia. Największą satysfakcję myśliwemu dają obcowanie z przyrodą, przeżycia łowieckie oraz zadowolenie ze współdziałania w gronie myśliwych.
11. Myśliwy dba o dobrą atmosferę w życiu organizacyjnym i na polowaniu, a w postępowaniu przestrzega zasady równości wszystkich członków PZŁ.
12. Myśliwy w działalności organizacyjnej podporządkowuje się organom Zrzeszenia oraz poleceniom wydawanym przez osoby funkcyjne, a także korzysta z rad starszych i doświadczonych myśliwych.
13. Myśliwy obowiązki wykonuje rzetelnie, w szczególności: dba o mienie Zrzeszenia, solidarnie uczestniczy we wszystkich pracach organizacyjnych w miarę możliwości fizycznych, sprawności, wiedzy i umiejętności.
14. Myśliwy stara się być kompetentny i odpowiedzialny, pogłębiać wiedzę łowiecką, w szczególności dotyczącą ekologii, gospodarki oraz kultury. W życiu organizacyjnym posługuje się tradycyjnym językiem łowieckim, doskonaląc jego znajomość w mowie i piśmie.
15. Członkowie PZŁ troszczą się o wychowanie kolejnych pokoleń etycznych myśliwych. Dostrzegają potrzebę przekazania stażystom i młodym myśliwym autentycznych wartości łowiectwa. Mniej doświadczonym myśliwym służą radą i pomocą.
16. Myśliwi w stosunku do uczestników polowań są koleżeńscy i życzliwi. Pomocników polowań traktują z szacunkiem i troską oraz zapewniają im posiłek oraz odpoczynek.
17. Posiadanie i używanie broni nakłada na myśliwego poczucie szczególnej odpowiedzialności. Myśliwy dba o bezpieczeństwo użytkowania broni. Poluje zawsze ze sprawdzoną i sprawną bronią, jest świadomy własnych umiejętności strzeleckich, a za etyczny obowiązek uważa ich doskonalenie. Stosuje amunicję odpowiednią do danego rodzaju polowania i gatunku zwierzyny.
18. Myśliwy podczas polowania zachowuje umiar i opanowanie, nie dopuszcza aby pasja myśliwska przerodziła się w zachłanność.
19. Myśliwy powstrzymuje się od strzału w warunkach wątpliwych co do bezpieczeństwa otoczenia, wykluczających skuteczność upolowania zwierzyny, oraz w przypadku braku szansy ucieczki zwierza, lub możliwości jej podniesienia, a także w sytuacjach wątpliwych co do prawa pierwszeństwa strzału.
20. Myśliwy zobowiązany jest do sprawdzenia skuteczności strzału lub ataku ptaka łowczego, do poszukiwania ranionej zwierzyny oraz jak najszybszego, humanitarnego skrócenia jej cierpień.
21. Myśliwi szczególnym szacunkiem i taktowną opieką otaczają najstarszych wiekiem myśliwych, a także tych, którzy z powodu ograniczonej sprawności fizycznej nie mogą w pełni uczestniczyć w polowaniach oraz pracach gospodarczych.

22. Myśliwi kultywują tradycje łowieckie, dbają o uroczystą oprawę polowań i wydarzeń łowieckich. Polowaniom towarzyszą zwyczaje i ceremoniał łowiecki, do których należą głównie: ślubowanie myśliwskie, chrzest myśliwski, pasowanie myśliwskie, dekorowanie „złotem”, odprawa myśliwych, pokot oraz stosowanie sygnałów myśliwskich.
23. Na polowaniu myśliwy występuje w estetycznym ubiorze myśliwskim, a podczas oficjalnych spotkań i uroczystości w łowieckim stroju organizacyjnym.
24. Myśliwy swoją obecnością i postępowaniem nie wprowadza nadmiernego niepokoju w łowisku, mając na uwadze, że stanowi ono naturalne środowisko zwierzyny.
25. Myśliwi unikają sporów o upolowaną zwierzynę. W razie wystąpienia sporów rozstrzygają je w koleżeńskiej atmosferze, zgodnie z przyjętymi zasadami i przepisami.
26. Myśliwy uznaje psa myśliwskiego za towarzysza i pomocnika łowów, otacza go opieką, dba o zaspokojenie jego potrzeb, nie zmusza do nadmiernego wysiłku. Starzejącemu się psu zapewnia byt i spokojną starość.
27. Poszanowanie i godne obchodzenie się z upolowaną zwierzyną świadczą o kulturze myśliwego. Obowiązkiem myśliwego jest prawidłowe zabezpieczenie i zagospodarowanie tuszy zwierzyny.
28. Myśliwy darzy trofea łowieckie poszanowaniem, prawidłowo je preparuje, konserwuje, przedstawia do oceny i wyceny medalowej, godnie eksponuje, udostępnia na wystawy łowieckie oraz w celach edukacyjnych.
29. Myśliwy okazuje wrażliwość i niesie pomoc w walce ze skutkami klęsk żywiołowych i innych zdarzeń wpływających niekorzystnie na zwierzynę i środowisko.
30. Wszelkie wątpliwości co do postępowania w życiu organizacyjnym i na polowaniach myśliwy rozstrzyga zgodnie z własnym sumieniem.

ZASADY TRADYCJI ŁOWIECKICH

Polska jest krajem o bogatych tradycjach łowieckich. W ponad tysiącletniej historii naszego państwa ukształtowały się różnorodne formy zwyczajów i ceremoniału łowieckiego. Od wieków w Polsce tworzył się bogaty język myśliwych, który stanowi istotny element dziedzictwa narodowego. W tradycji łowieckiej utrwaloną pozycję ma muzyka myśliwska, w tym sygnalistyka, a także kult patronów myśliwych.

Tradycje łowieckie stanowią formę pozamaterialnego dziedzictwa myśliwych, obejmują oprawę polowań i uroczystości łowieckich oraz wzbogacają życie myśliwych. W wielu środowiskach powstają i kultywowane są nowe zwyczaje, tworząc wspólny łowiecki dorobek.

1. Język łowiecki

Posługiwanie się językiem łowieckim, głęboko zakorzenionym w polskiej tradycji, jest obowiązkiem wszystkich myśliwych. Stanowi ważny element kultury łowieckiej i wyróżnia myśliwych spośród innych grup społecznych. Obejmuje szeroki zasób słownictwa dotyczącego w szczególności: naturalnego środowiska, zwierząt łownych, gospodarki łowieckiej, sokolnictwa, kynologii, broni, amunicji, ubioru, akcesoriów myśliwskich, tradycji, zwyczajów oraz polowań.

2. Sygnały myśliwskie

Sygnały myśliwskie stanowią nieodłączny element polowań. Są krótkimi utworami muzycznymi granymi na rogach myśliwskich. Stanowią dźwiękowy systemem komunikacji społecznej, a ich stosowanie służy usprawnieniu organizacji polowań zbiorowych, poprawie ich bezpieczeństwa oraz oprawie muzycznej.

Stosowanie sygnałów na polowaniu zbiorowym ma na celu porozumiewanie się myśliwych z naganką lub między sobą.

Sygnały myśliwskie dzielimy na porozumiewawcze, w tym uroczyste i właściwe, oraz sygnały pokotu. Sygnały właściwe służą organizacji polowania. Podczas polowania zbiorowego systemem pędzeń stosuje się zasadniczo trzy sygnały myśliwskie. Tradycyjnie należy używać oryginalnych sygnałów myśliwskich granych na rogach myśliwskich. Są nimi sygnały: „Naganka Naprzód”, „Zakaz strzału w miot” i „Rozładuj broń”. Ponadto często używanym sygnałem jest „Zbiórka myśliwych” rozumiana współcześnie jako zbiórka ogólna wszystkich uczestników polowania. Przerwę w polowaniu na posiłek sygnaliści oznajmiają sygnałem „Posiłek”, a po jej zakończeniu grają „Apel na łowy”.

Sygnały uroczyste stanowią oprawę polowań oraz uroczystości łowieckich. Sygnały pokotu grane są dla uczczenia upolowanej zwierzyny.

Sygnałów „Powitanie”, „Pasowanie myśliwskie”, „Darz Bór” oraz wszystkich sygnałów pokotu wysłuchuje się w postawie stojącej, bez nakrycia głowy. Obowiązek zdejmowania nakryć głów nie dotyczy pocztów sztandarowych oraz sygnalistów myśliwskich.

Nuty trzydziestu najważniejszych dla praktyki i tradycji sygnałów myśliwskich w zapisie jednogłosowym znajdują się w załączniku nr 1 niniejszego zbioru zasad. Zbiór wszystkich

sześćdziesięciu sygnałów myśliwskich w zapisie jednogłosowym i wielogłosowym stanowi załącznik nr 2 i znajduje się w oddzielnym opracowaniu.

3. Odprawa myśliwych

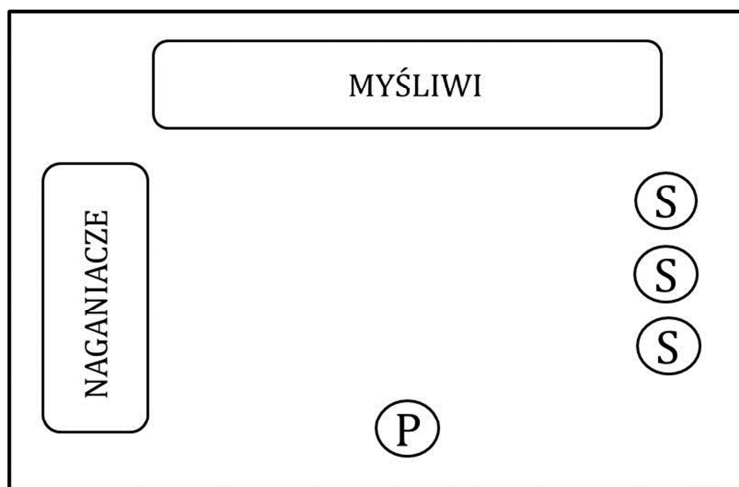
Odprawa myśliwych rozpoczyna polowanie zbiorowe, umożliwia spełnienie regulaminowych wymogów formalnych w uroczystej oprawie.

Odprawę zarządza prowadzący polowanie. Sygnaliści stają po prawej stronie prowadzącego polowanie i grają sygnał „Zbiórka myśliwych”. Myśliwi ustawiają się naprzeciwko prowadzącego polowanie. Po lewej stronie prowadzącego polowanie staje naganka.

Po ustawieniu się uczestników polowania, na rozpoczęcie odprawy grany jest sygnał „Powitanie”, wysłuchiwany z odkrytymi głowami. Prowadzący polowanie wita gości, myśliwych, pomocników oraz łowisko, informuje o gatunkach, liczbie i płci zwierzyny objętej planem polowania, podaje liczbę miotów, przypomina zasady bezpieczeństwa, omawia stosowane sygnały myśliwskie oraz okazuje psy biorące udział w polowaniu. Informuje także o osobie odpowiedzialnej za apteczkę, podaje inne związane z polowaniem komunikaty oraz rozlosowuje karty stanowiskowe, rozpoczynając od gości.

Odprawę kończy sygnał „Apel na łowy”, po którym myśliwi udają się na pierwszy miot.

Schemat odprawy myśliwych

LEGENDA:

Ⓢ SYGNALIŚCI

Ⓟ PROWADZĄCY POLOWANIE

4. Ślubowanie myśliwskie

Ślubowanie wprowadza młodego myśliwego w świat łowiectwa. Zwykle przeprowadza się je w łowisku przed rozpoczęciem polowania zbiorowego (po powitaniu) lub przy innych okazjach, takich jak: posiedzenie okręgowej rady łowieckiej, zakończenie kursu dla nowo wstępujących, walne zgromadzenie koła łowieckiego i inne uroczystości łowieckie.

Na rozpoczęcie ślubowania myśliwskiego sygnaliści grają sygnał „Pasowanie myśliwskie” (sygnał wspólny dla kilku ceremonii). Podczas uroczystego ślubowania początkującemu myśliwemu powinien

towarzyszyć jego opiekun, sprawujący nad nim pieczę w czasie odbywania stażu. Ślubowanie przyjmuje najstarszy funkcją myśliwy.

Może mu asystować myśliwy posiadający „Złom” lub inny myśliwy, cieszący się dużym autorytetem. Ślubujący z odkrytą głową klęka na lewe kolano, twarzą do celebrującego, trzymając broń pionowo w lewej ręce i stopką opartą o ziemię przy lewym kolanie. Za ślubującym staje opiekun trzymając prawą rękę na jego lewym ramieniu. Myśliwi zdejmują nakrycia głowy i trzymają je w lewej ręce. Myśliwy powtarza za celebującym tekst ślubowania:

Przystępując do grona polskich myśliwych ślubuje uroczyście:

- *przestrzegać sumiennie praw łowieckich,*
- *postępować zgodnie z zasadami etyki łowieckiej,*
- *zachowywać tradycje polskiego łowiectwa,*
- *chronić przyrodę ojczystą,*
- *dbać o dobre imię łowiectwa i godność polskiego myśliwego.*

Po wypowiedzeniu formuły myśliwy wstaje, a przyjmujący ślubowanie podaje mu rękę i wypowiada słowa: - ***Na chwałę polskiego łowiectwa bądź prawym myśliwym, niech Ci bór darzy!***

Zebrani na odprawie myśliwi odpowiadają - ***Darz bór!***, a sygnaliści grają sygnał „Darz Bór”. Po odegraniu sygnału myśliwi nakrywają głowy. Przyjmujący ślubowanie dziękuje opiekunowi za trud poniesiony podczas szkolenia. Ślubujący przyjmuje gratulacje i życzenia kolegów, a następnie wstępuje do szeregu.

5. Chrzest myśliwski

Chrzest myśliwski - to bardzo stary zwyczaj związany z upolowaniem pierwszej sztuki zwierzyny danego gatunku. Odbywa się na polowaniu zbiorowym, zwykle po skończonym miocie, a na polowaniu indywidualnym po podniesieniu zwierzyny.

Na rozpoczęcie chrztu myśliwskiego sygnaliści grają sygnał „Pasowanie myśliwskie”. Myśliwy z odkrytą głową klęka na lewym kolanie (od strony grzbietowej zwierzyny), trzymając w lewej ręce broń, opartą stopką na ziemi, przy lewym kolanie. Podczas chrztu wszyscy myśliwi uczestniczący w ceremonii przyjmują postawę stojącą oraz zdejmują nakrycia głowy (za wyjątkiem myśliwego dokonującego chrztu), trzymając je w lewej ręce.

Celebujący nożem myśliwskim lub palcem znaczy czoło myśliwego chrzczonego farbą zwierzyny (przy drapieżnikach czyni to symbolicznie), wypowiadając następujące słowa:

***Zgodnie z wielowiekową tradycją chrzczę Cię
znakiem farby i Darz bór Ci życzę!***

Myśliwy odpowiada: - ***Ku chwale polskiego łowiectwa!***

Sygnaliści grają sygnał pokotu właściwy dla danego gatunku upolowanej zwierzyny drobnej oraz „Darz Bór”, kończący ceremonię.

6. Pasowanie myśliwskie

Gdy myśliwy upolował pierwszego grubego zwierza, wówczas odbywa się ceremonia pasowania myśliwskiego. Na rozpoczęcie pasowania myśliwskiego sygnaliści grają sygnał „Pasowanie myśliwskie”. Pasowanie przeprowadza się tak, jak ceremonię chrztu, z tym że znaczenia farbą dokonuje się nożem lub kordelasem. Rota pasowania brzmi:

*Zgodnie z wielowiekową tradycją pasuję Cię
na rycerza św. Huberta, znakiem farby Cię znaczę.
Bądź zawsze wierny kniei i dobrym obyczajom łowieckim,
przestrzegaj prawa łowieckiego. Darz bór Ci życzę!
Myśliwy odpowiada: - Ku chwale polskiego łowiectwa!*

Podczas wręczania złomu sygnaliści grają sygnał pokotu właściwy dla danego gatunku upolowanej zwierzyny grubej, a na koniec ceremonii pasowania myśliwskiego sygnał „Darz Bór”. Podczas ceremonii uczestnicy pozostają z odkrytymi głowami. W przypadku chrztu myśliwskiego i pasowania myśliwskiego, zwyczaj nakazuje, aby pozostawić farbę do końca polowania.

Gdy myśliwy upolował pierwszego grubego zwierza na polowaniu indywidualnym, to ceremonii pasowania może dokonać inny myśliwy. Wówczas na najbliższym polowaniu zbiorowym przeprowadza się symboliczne pasowanie, polegające na odegraniu sygnału „Pasowanie myśliwskie” oraz złożeniu gratulacji.

7. Dekorowanie gałązką „złomu”

Zwyczaj dekorowania gałązką „złomu” honoruje myśliwego oraz jest wyrazem czci upolowanej zwierzyny grubej. „Złom” to odłamana (nieodcięta!) gałązka z drzewa lub krzewu charakterystycznego dla łowiska, w którym upolowano zwierza.

„Złom” na polowaniu zbiorowym zazwyczaj wręcza prowadzący polowanie, a na polowaniu indywidualnym myśliwy towarzyszący. W przypadku braku osoby towarzyszącej, myśliwy dekoruje zwierza „złomem”, a jego część zakłada na kapelusz.

Ceremoniał odbywa się bezpośrednio po upolowaniu zwierzyny, przed patroszeniem. Myśliwy staje od strony grzbietowej zwierza ułożonego tak, aby był widoczny otwór wlotowy kuli. Prowadzący ceremonię wkłada jedną część „złomu” zwierzynie do gęby (w przypadku dzika do gwizdu), jako „ostatni kęs”, drugą część kładzie w miejscu wlotu pocisku, a następnie odłamuje z niej kolejną część „złomu” umoczoną w farbie i podaje lewą ręką na kapeluszu, kordelasie lub nożu myśliwemu (który upolował zwierza). Jednocześnie podaje mu prawą dłoń i życzy - **Darz bór!** Podczas wręczania złomu sygnaliści grają sygnał pokotu właściwy dla danego gatunku upolowanej zwierzyny grubej. Przy wręczaniu „złomu” za upolowanie drapieżnika nie należy wkładać do pyska ostatniego kęsa. Myśliwy nosi „złom” do końca polowania.

8. Pokot

Pokot - to tradycyjny zwyczaj zakończenia łowów, wyrażający szacunek myśliwych dla upolowanej zwierzyny.

Upolowana zwierzyna na miejsce pokotu zwożona lub znoszona jest z należnym poszanowaniem. Miejsce pokotu powinno być uprzednio przygotowane, wyścielone gałązkami iglaków, trzcina lub innymi dostępnymi w danym miejscu gałązkami.

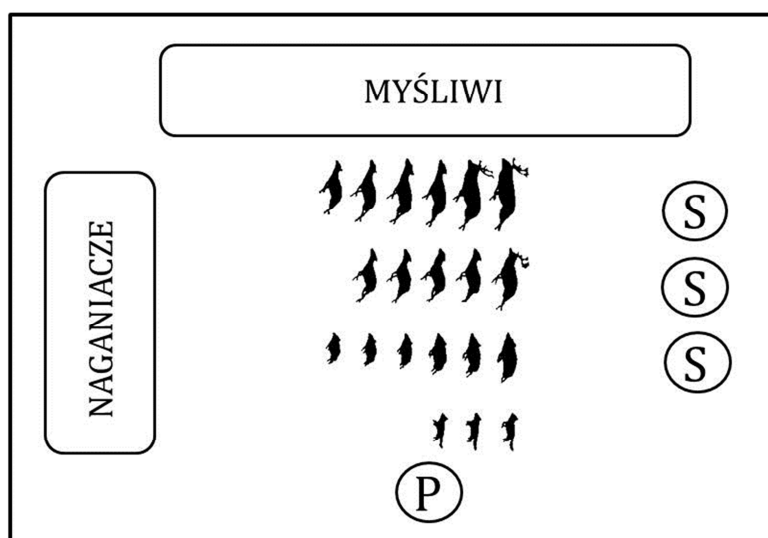
Na pokocie zwierzyna układana jest w sposób estetyczny według obowiązującej hierarchii łowieckiej, każdy gatunek w odrębnym rzędzie - kolejno: łosie, jelenie europejskie, jelenie sika, daniela, muflony, dziki, sarny; w następnych rzędach zwierzyna drobna poczynając od drapieżników: borsuki, lisy, kuny, tchórze, jenoty, szopy pracze, norki amerykańskie; kolejne rzędy zajmują: zające, dzikie króliki, a następnie układane jest ptactwo: jarząbki, słonki, bażanty, kuropatwy, grzywacze, dzikie gęsi, dzikie kaczki, łyski. Zwierzynę układa się na prawym boku.

W przypadku większej liczby zwierzyny drobnej danego gatunku, co dziesiątą sztukę wysuwamy o pół długości tuszy do przodu. Drapieżniki układamy z wyprostowanymi kitami w przedłużeniu linii grzbietu. Tradycja nakazuje uczestnikom polowania nieprzekraczania zwierzyny ułożonej na pokocie.

Pokot zarządza prowadzący polowanie. Sygnaliści stają po stronie grzbietowej zwierzyny (prawej od prowadzącego polowanie) i grają sygnał „Zbiórka myśliwych”. Myśliwi na pokocie ustawiają się z bronią naprzeciwko prowadzącego polowanie od strony głów upolowanej zwierzyny zwróconych w ich kierunku. Naganka staje po lewej stronie prowadzącego polowanie prostopadłe do szeregu myśliwych (pozostając w kamizelkach ochronnych).

Na rozpoczęcie pokotu sygnaliści grają sygnał „Koniec polowania”. Prowadzący polowanie ogłasza wyniki polowania lub składa raport z jego przebiegu najwyższemu funkcją myśliwemu. Następnie odbywa się otrąbienie pokotu, podczas którego sygnaliści grają (zgodnie z hierarchia łowiecką) sygnały pokotu właściwe dla wszystkich gatunków lub grup upolowanej zwierzyny. Prowadzący polowanie ogłasza i dekoruje króla polowania oraz wicekrólów. Sygnaliści grają sygnał „Król polowania”. Na zakończenie pokotu prowadzący dziękuje uczestnikom za udział w polowaniu, a łowisku za dary. Ostatnim akcentem pokotu jest sygnał „Darz Bór”. Sygnałów pokotu oraz sygnału „Darz Bór” uczestnicy polowania wysłuchują z odkrytymi głowami.

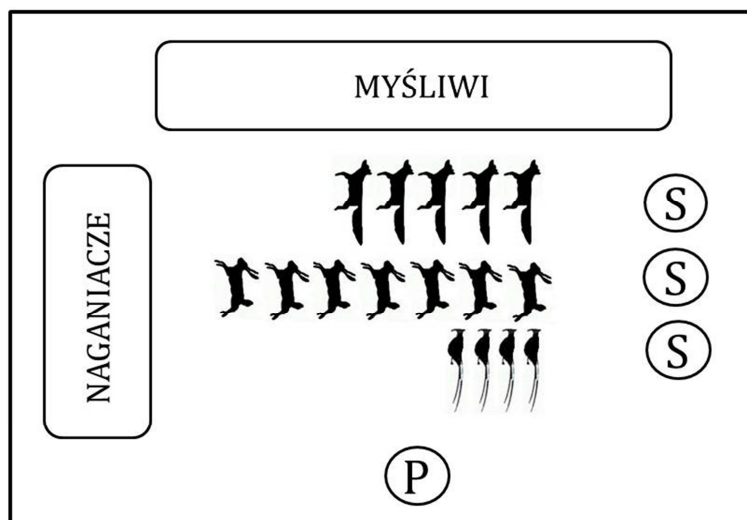
Schematy pokotu

LEGENDA:

Ⓢ SYGNALIŚCI

Ⓟ PROWADZĄCY POLOWANIE

LEGENDA:

(S) SYGNALIŚCI

(P) PROWADZĄCY POLOWANIE

9. Kult świętego Huberta

Formami kultu patrona myśliwych – są polowania hubertowskie, uroczystości hubertowskie w kołach łowieckich, okręgach oraz na szczeblu centralnym PZŁ, w tym msze hubertowskie, a także inne oznaki kultu świętego Huberta, takie jak kapliczki, obrazy oraz kamienie. Uroczystości ku czci świętego Huberta odbywają 3 listopada, według scenariusza przyjętego przez organizatorów. Świątności uroczystościom hubertowskim dodaje uroczysta oprawa.

10. Uroczyste polowania

W polskiej tradycji łowieckiej do szczególnie uroczystych należą polowania hubertowskie i wigilijne. W niektórych kołach łowieckich organizowane są także polowania sylwestrowe i noworoczne oraz rozpoczynające i kończące sezon.

Polowanie hubertowskie

Polowanie hubertowskie należy do polowań o szczególnym znaczeniu w tradycji łowieckiej. Zazwyczaj poprzedza je msza hubertowska, odprawiana w kościele, kaplicy lub w łowisku. Odznacza się ona uroczystym ceremoniałem, udziałem sztandaru koła, myśliwską oprawą muzyczną i wystrojem ołtarza. Hubertowskie łowy powinna kończyć biesiada myśliwska połączona z degustacją kuchni myśliwskiej, na którą zwyczajowo zapraszani są przedstawiciele miejscowych władz i osoby współpracujące z kołem łowieckim. W biesiadzie myśliwi uczestniczą wraz z rodzinami.

Polowanie wigilijne

Polowanie wigilijne to najstarsze tradycyjne polskie polowanie. Tradycja nakazuje aby było to polowanie krótkie, zakończone życzeniami i łamaniem się opłatkiem. W wigilijnym dniu prastarym zwyczajem myśliwi symbolicznie dzielą się opłatkiem i karmą ze zwierzyną.

11. Sztandar łowiecki

Sztandar jest najważniejszym znakiem i symbolem wyróżniającym, jednoczącym oraz podnoszącym prestiż danej zbiorowości. Wobec sztandaru należne są szacunek i honory. Godne obchodzenie się ze sztandarem powinno dotyczyć jego prezentowania podczas uroczystości, transportu oraz przechowywania.

Sztandar prezentowany jest przez poczet sztandarowy. Towarzyszy członkom PZŁ w najważniejszych i uroczystych wydarzeniach życia organizacyjnego oraz w momentach szczególnych dla myśliwskiej wspólnoty.

Zasady zachowania pocztu sztandarowego określa ceremoniał sztandarowy przyjęty uchwałą NRŁ.

Załącznik 1.

Nuty podstawowych sygnałów myśliwskich w zapisie jednogłosowym

1. Pobudka
2. Powitanie
3. Apel na łowy
4. Naganka naprzód
5. Zakaz strzału w miot
6. Rozładuj broń
7. Zbiórka myśliwych
8. Stój
9. Całość
10. Posiłek
11. Pasowanie myśliwskie
12. Koniec polowania
13. Król polowania
14. Darz Bór
15. Żubr na rozkładzie
16. Niedźwiedź na rozkładzie
17. Wilk lub ryś na rozkładzie
18. Łoś na rozkładzie
19. Jeleń na rozkładzie
20. Daniel na rozkładzie
21. Sarna na rozkładzie
22. Muflon na rozkładzie
23. Kozica na rozkładzie
24. Dzik na rozkładzie
25. Lis na rozkładzie
26. Jenot na rozkładzie
27. Drapieżnik na rozkładzie
28. Zając na rozkładzie
29. Królik na rozkładzie
30. Pióro na rozkładzie

Pobudka

$\text{♩} = 66$

Powitanie

$\text{♩} = 76$

Apel na łowy

$\text{♩} = 96$

Naganka naprzód

$\text{♩} = 84$

Zakaz strzału w miot

$\text{♩} = 132$

Rozładuj broń

$\text{♩} = 56$

Zbiórka myśliwych

Stój

Całość

Posilek

Pasowanie myśliwskie

Koniec polowania

Król polowania

Darz Bór

Żubr na rozkładzie

♩ = 84

♩ = 76

♩ = 76

The score for 'Żubr na rozkładzie' consists of three staves. The first staff is in common time (C) and contains a melody with a tempo marking of ♩ = 84. The second and third staves are in 3/4 time and contain accompaniment with a tempo marking of ♩ = 76. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Niedźwiedź na rozkładzie

♩ = 66

♩ = 108

♩ = 76

The score for 'Niedźwiedź na rozkładzie' consists of two staves. The first staff is in common time (C) and contains a melody with a tempo marking of ♩ = 66. The second staff is in 3/4 time and contains accompaniment with a tempo marking of ♩ = 76. There is a tempo change to ♩ = 108 in the middle of the first staff. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Wilk (lub ryś) na rozkładzie

♩ = 69

The score for 'Wilk (lub ryś) na rozkładzie' consists of one staff in 3/4 time, containing a melody with a tempo marking of ♩ = 69. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Łoś na rozkładzie

♩ = 63

The score for 'Łoś na rozkładzie' consists of two staves in 3/4 time. The first staff contains a melody with a tempo marking of ♩ = 63. The second staff contains accompaniment. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Jeleń na rozkładzie

♩ = 63

1. 2.

The score for 'Jeleń na rozkładzie' consists of two staves in 3/8 time. The first staff contains a melody with a tempo marking of ♩ = 63. The second staff contains accompaniment. There are first and second endings marked '1.' and '2.' in the second staff. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Daniel na rozkładzie

$\text{♩} = 69$

Musical score for 'Daniel na rozkładzie' in 6/8 time, tempo 69. The score consists of two staves. The first staff contains the main melody with a tempo marking of quarter note = 69. The second staff contains a bass line with two first endings marked '1.' and '2.'.

Sarna na rozkładzie

$\text{♩} = 92$

Musical score for 'Sarna na rozkładzie' in 2/4 time, tempo 92. The score consists of one staff with a melody that includes a repeat sign and a fermata.

Muflon na rozkładzie

$\text{♩} = 84$

Musical score for 'Muflon na rozkładzie' in 6/8 time, tempo 84. The score consists of three staves. The first staff has a melody with rests. The second staff has a bass line. The third staff has a bass line with a fermata.

Kozica na rozkładzie

$\text{♩} = 80$

Musical score for 'Kozica na rozkładzie' in 6/8 time, tempo 80. The score consists of three staves. The first staff has a melody. The second and third staves have bass lines with a fermata.

Dzik na rozkładzie

$\text{♩} = 76$

Musical score for 'Dzik na rozkładzie' in 2/4 time, tempo 76. The score consists of two staves. The first staff has a melody with a fermata. The second staff has a bass line with a fermata.

Lis na rozkładzie

$\text{♩} = 76$

Two staves of music in 2/4 time. The first staff features a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. The second staff continues the melody with some notes marked with accents.

Jenot na rozkładzie

$\text{♩} = 96$

Two staves of music in 2/4 time. The first staff has a melody with eighth notes and quarter notes. The second staff includes a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.').

Drapieżnik na rozkładzie

$\text{♩} = 66$

Two staves of music in 2/4 time. The first staff features a melody with eighth notes and quarter notes. The second staff continues the melody with some notes marked with accents.

Zając na rozkładzie

$\text{♩} = 80$

Two staves of music in 6/8 time. The first staff has a melody with eighth notes and quarter notes. The second staff continues the melody with some notes marked with accents.

Królik na rozkładzie

$\text{♩} = 84$

Two staves of music in 6/8 time. The first staff has a melody with eighth notes and quarter notes. The second staff continues the melody with some notes marked with accents.

Pióro na rozkładzie

$\text{♩} = 76$

Two staves of music in 6/8 time. The first staff has a melody with eighth notes and quarter notes. The second staff continues the melody with some notes marked with accents.